

EMIGRANTEN (BE)ZOEKEN ROOTS

Rinus Suijkerbuijk

In de periode na het einde van de Tweede Wereldoorlog vertrokken velen uit Nederland om elders een nieuw bestaan op te bouwen. Emigratie werd sterk door de Overheid aangemoedigd, anders zou Nederland te vol worden! En economisch waren elders de vooruitzichten veel beter. Ook uit Houthem emigreerden inwoners permanent naar verre landen als Australië en Canada.

Na verloop van vele, vele jaren komen de emigranten of hun kinderen soms nog eens terug naar Houthem om te bekijken waar zij (of hun ouders) vroeger woonden, om de veranderingen met eigen ogen te bezien, eventuele familie of kennissen te bezoeken, kortom de sfeer van hun "roots" te proeven.

In 2014 maakten, voor zover bekend, Conny Duchateau (uit Australië), Guus Boersma (oud-Boschrave Prins Carnaval van Houthem, uit Canada) en Rolf Posma (uit Canada) zo'n "roots-pelgrimsreis". Reden voor 't Sjtiegelke om hier aandacht aan te besteden en te proberen enige achtergrondgegevens over de voorouders van Conny Duchateau in het Houthemse te achterhalen.

Duchateau

De familie Duchateau is van origine geen Houthemse familie. Echt Houthemse families zijn er overigens maar weinig.

De "stamvaders" van deze familie waren echter van dezelfde beroepsafstamming als de doorsnee Houthemers: dagloners, landarbeiders, en wel te Lanaken c.q. Oud-Vroenhoven, even ten westen van Maastricht.

De familienaam, du Château of van de Kastele, geeft overduidelijk aan waar zij oorspronkelijk hun arbeid verrichtten: op het château, op het kasteel. Maar om te achterhalen op welk kasteel dat dan wel was, zal een diepgaande studie nodig zijn. Als die herkomst al te achterhalen is.

Doordat het grond bewerken en vee houden onvoldoende attractief was (te weinig geld opbracht) werd in de loop der jaren naar een "zekerder" bestaan gezocht. En door de op gang gekomen industrialisatie had de stad Maastricht een onweerstaanbare aantrekkingskracht gekregen. Het gezin Duchateau-Stevens trok, waarschijnlijk rond 1860, vanuit Oud-Vroenhoven naar Maastricht en bestond uit:

Lambertus Duchateau, zn. van Lambert Duchateau en Maria Ida Hustinx, * Lanaken 26-04-1814 † Maastricht 20-03-1884, dagloner, huwt Maria Catharina Stevens, * Lanaken 18-08-1812 † Maastricht 06-06-1884.

Uit dit huwelijk werden geboren:

1. Maria Ida, * Oud-Vroenhoven 26-05-1843, † Maastricht 30-03-1871.
2. Hendrik Lambert, * Oud-Vroenhoven 12-06-1844, † Oud-Vroenhoven 26-06-1844.
3. Lambertus Hendrikus, * Oud-Vroenhoven 11-11-1845, † Maastricht 20-07-1899, glasblazer, trouwt Maastricht 27-01-1869 Cornelia

- Lahaye, dr. van Jacobus Lahaye, dagloner, en Ursula van Golde.
4. Hendrikus Josephus Hubertus, * Oud-Vroenhoven 28-12-1847, † Maastricht 13-09-1876, trouwt Maastricht 15-11-1871 Joanna Caris, dr. van Pieter Caris, dagloner en Maria Anna Elisabeth Thijssen, * Maastricht 15-04-1852, † Maastricht 23-06-1909, fabriekwerkster.
 5. Anna Helena, * Oud-Vroenhoven 08-03-1850, † Maastricht 12-12-1927.
 6. Hubertus Johannes, * Oud-Vroenhoven 09-07-1853, † Maastricht 06-04-1923.
 7. Petrus Jozef Wilhelmus, * Oud-Vroenhoven 03-10-1857, † Maastricht 25-11-1914.

Zoals vaker gebruikelijk verhuisde men dikwijls (wegens achterstallige huur of gunstiger woongelegenheden). Vanaf Jekerstraat 2001 (ca. 1880) naar Maagden-dries 1443. Na het overlijden van zijn ouders vertrok bijvoorbeeld nr.7 hierboven naar Bogaardstraat 1377, c.q. 1409, St. Pieterstraat 2560 om tegen 1890 aan de Grachtstraat 38 zijn intrek te nemen.

Invloed industrialisatie.

De voornoemde Lambertus Hendrikus Duchateau (1845-1899) werd glasblazer van beroep en zijn kinderen vonden nagenoeg allemaal werk in de glas- en aardewerkindustrie te Maastricht. Het gezin Duchateau-Lahaye was redelijk honkvast. Vanuit de Capucijnenstraat 1555 werd verhuisd naar de Boulevard Téméraire (Stoutmoedigenboulevard) 22, in 1903 hernoemd tot Herbenusstraat 44.

Onderstaande gezinssamenstelling geeft een indruk van de uitgeoefende beroepen:

1. Lambertus, * Maastricht 26-03-1869, inpakker, † Maastricht 03-06-1921, tr. Maria Elisabeth Indebraek.
2. Maria Hubertina Catharina, * Maastricht 03-11-1870, verguldster.
3. Hendrikus Josephus Hubertus, * Maastricht 07-08-1872, † Sittard 14-08-1964, begr. Houthem-St. Gerlach, fabrieksarbeider, glasblazer tr. Ulestraten 06-10-1906 Maria Elisabeth Schouteten, dr. van Jacobus Schouteten en Maria Cornelia Jonkhout, * Ulestraten 31-03-1880, † Valkenburg-Houthem 08-02-1947, begraven Houthem-St. Gerlach 12-02-1947.
4. Joanna, * Maastricht 11-06-1874, fabrieksarbeidster, verguldster.
5. Joannes Hubertus, * Maastricht 27-09-1875.
6. Hubertus Johannes, * Maastricht 05-03-1876, † (30 dagen oud) Maastricht 04-04-1876.
7. Johannes Hubertus, * Maastricht 30-04-1877, geweerwerker, ovenwerker, † Maastricht 06-04-1949, tr. Maastricht 05-07-1899 Helena van Ham, verguldster.
8. Maria Catharina, * Maastricht 13-03-1879, inpakster.
9. Maria Ida, * Maastricht 30-01-1881, tr. Maastricht 09-06-1909 Petrus

Hubertus Tijssens, aardewerker.

10. Maria Gertrudis, * Maastricht 13-11-1882, naaister, tr. Maastricht 28-09-1910 Maria Lambert Paulus Gadet, venter.
11. Johannes Wilhelmus, * Maastricht 08-10-1884, hoefsmid, tr. Maastricht 04-06-1919 Anna Maria Godding, glasslijpster.
12. Johanna Judith, * Maastricht 27-02-1887, glasuitzoekster.
13. Maria Catharina, * Maastricht 08-09-1889, † Heerlen 22-05-1927, tr. Josephus Hubertus Poelmans.

Bruidsfoto Duchateau-Schouteten, 1906

Houthem in zicht

Na hun huwelijk in 1906 blijft het echtpaar Duchateau-Schouteten (3) in Maastricht wonen. Men verhuist daarna eerst nog naar Heer maar vestigt zich op 22 maart 1912 aan de Onderstestraat C 59 te Houthem, om op 30 maart 1915 naar Ulestraten te vertrekken. Vier jaar later keert men op 14 maart 1919 definitief naar Houthem terug en neemt zijn intrek in een huis aan de Pas, nummer C 255.

In dat kleine huisje op de kruising van de Kromme Steeg en de Pas- of Putweg wordt Josephus Hubertus (Jef) Duchateau op 7 juni 1919 geboren als 8e kind van het echtpaar Duchateau-Schouteten.

Naar verluidt zou dit huisje gebouwd zijn door de eigenaar/bewoner van Huize Gürtsenich, de heer Nève, om zijn tuinier te huisvesten. Een bouwvergunning is niet traceerbaar (van de gemeente Houthem zijn bouwvergunningen pas sinds 1915 bewaard gebleven). Uit de kadastrale optekening van de onroerende goederen van Paul Marie Auguste Gregoire Felix Nève (artikelnummer 2122/67 en 2122/81) blijkt dat er op het perceel A 1291, ter grootte van 8.30 are, een huis gesticht is, dat in 1915 in de belastbare opbrengst gebouwd werd opgenomen. Of Nève's tuinier Louis Joseph Houbart, die op 16 juli 1914 uit

Amay bij hem in dienst trad, daadwerkelijk daar gewoond heeft, is niet te bewijzen. Feit is dat Duchateau op 14 maart 1919 (als huurder) aan de Pas ging wonen en op 20 maart 1920 eigenaar werd van *"het huis met tuin te Houthem aan de Molenbeek¹ bekend in sectie A onder nummer 1755 groot tien aren dertig centiaren, met uitzondering van een gedeelte beek groot een are dertig centiare en een gedeelte weg groot vier are vijftig centiare, behorenden tot het Geulweidenvoetpad, en het weiland aan de Molenstraat te Houthem kadastraal bekend in sectie A onder nummer 1292 groot een are tachtig centiare"*, voor een koopsom van Fl. 2.900,--. De notariële akte werd gepasseerd voor notaris P.H.F. Roebroek te Valkenburg.

Putweg 30

Nadat (oma) Duchateau-Schouteten in 1947 overleed, kwam dochter Net, gehuwd met Wiel Sleijpen er wonen. Door scheiding en deling werd het huis hun eigendom. In 1954 vond een grondige verbouwing plaats, waarbij o.a. het buitentoilet binnenshuis toegankelijk moest worden gemaakt. Dochter Jet Sleijpen werd opvolgend eigenaresse en tegenwoordig is haar zoon Jeroen degene die de onroerend zaakbelasting mag betalen. In 1997 werd een moderniserende verbouwing doorgevoerd, waarna in 1999 een berging en garage werden toegevoegd.

Putweg

Toen (opa) Duchateau in 1919 er kwam wonen, was er aan de Put-/Pasweg, een grinten zijweg van de Provinciale Weg, beginnend tegenover het Habetsleen (v.m. boerderij Ronckers) en eindigend in de Beemden, geen andere bebouwing. Pas op de hoek met de Provinciale Weg lag *"Huize Vroenhof"*, bewoond door de weduwnaar M.H.E. Franquinet, die in oktober 1919 naar Brussel verhuisde. *"Huize Vroenhof"* werd rond 1927/8 omgebouwd tot zusterklooster en fungeert thans, na de nodige verbouwingen en uitbreidingen, als verzorgingstehuis.

Men woonde er dus "op het einde van de wereld", zonder gas, elektriciteit of stromend water. Een openbaar officieel watertappunt bevond zich aan de Provinciale Weg, maar door middel van filtratie door een mergelblok voorzagen zelf in drinkwater; helder water uit de (Sassen)beek diende voor was- en spoelwater. Koken en verwarming werd middels een hout/kolen/slam-kachel verzorgd, terwijl een petroleumlamp voor de verlichting zorgde. Telefoon was sowieso een onbekend fenomeen, totdat veldwachter Suijlen aan de Putweg verscheen. Een veldwachter moest telefonisch bereikbaar zijn! Elektriciteit kon hij missen, zeker als hij daarvoor een eigen bijdrage moest leveren.

¹ De naam Molenstraat is nooit een officiële benaming geweest, maar wat was/is dan wel de correcte benaming? Vroenhof, Pasweg, Op de Pas, Putweg? Allemaal benamingen die in de "volksmond" gebruikt zijn. Via huisnummer St. Gerlach C 255, Vroenhof D 312 en D 432 is het tegenwoordig Putweg 30 waarmee deze woning wordt aangeduid. De kadastrale aanduiding bleef sectie A nr. 1755.

Voor hun woonhuis Putweg 30 in 1958. Wiel en Net Sleijpen-Duchateau en op het hek.
V.l.n.r.: onbekend, Mia en José Sleijpen, Corry Duchateau, Jet Sleijpen, Hein Duchateau,
onbekend en Harry Sleijpen, met op de voorgrond Loekie.

Zodoende kwam de aanleg van het bovengrondse elektriciteitsnet, en summiere straatverlichting, eerst in 1947 tot stand (waarbij de kapotte lampen moesten vervangen worden door een monteur die met grote klimijzers aan zijn voeten in de houten paal klom).

Het drinkwaterleidingnet kwam nog veel later aan bod. De asfaltering van deze grintweg vond eerst in de vijftiger jaren van de vorige eeuw plaats.

Maar de vrijheid was groot. En het grote voordeel was de nabijheid van de spoorhalte Vroenhof, waardoor gemakkelijk de glasfabriek te Maastricht bereikt kon worden.

De Zusters van St. Joseph kregen in 1927 een bouwvergunning om aan het begin van de Putweg economiegebouwen met veestallen aan te leggen, in 1929 mochten een bijbouw aan de naaikamer, in 1931 toiletten en in 1932 een speelzaal met gang en privaten aan de bewaarschool gerealiseerd worden.

Intussen had rijksveldwachter Alexander H. Suijlen in 1929 vergunning bekomen om op sectie A 809 aan de westzijde van de Putweg een statig pand te bouwen, had Leo H. Schrooders (gehuwd Beckers) op het naastgelegen perceel A 644 in 1931 en mej. M.J. Beckers in 1934 een “dubbelblok” woonhuis doen bouwen.

Voeg daarbij dat in 1932 op het kruispunt Kromme Steeg, Geulweidenvoetpad en Putweg het Martinuskapelletje was gebouwd, en het vooroorlogse beeld van de bebouwing aan de Putweg is compleet. En met die omgeving in haar geheugen vertrok de kleine Corrie Duchateau in oktober 1958 naar het verre Australië.

Het gezin Duchateau–Schouteten

Opa Duchateau

Oma Duchateau-Schouteten

In het huwelijk van “opa en oma” Duchateau werden geboren:

1. Lambertus Antonius Maria, * Maastricht 15-08-1907, † (23 jaar oud) Berg en Terblijt 06-04-1931. (Aanrijding door motor op de Cauberg).
2. Cornelia Maria (Corry), * Maastricht 05-06-1909, † (83 jaar oud) Nuth 17-03-1993, tr. Nuth 30-09-1938 Hubertus Johannes Dagniaux, * Venlo 26-02-1908, groentehandelaar, mijnwerker, † (63 jaar oud) Nuth 10-04-1971.
Twee kinderen: Louis J.V.M. (1939) en Henricus J.H.W. (1940-2010).
3. Catharina Elisabeth Helena (Net), * Maastricht 08-07-1910, huisvrouw, † (88 jaar oud) Valkenburg a/d Geul 18-11-1998, begr. Houthem-St. Gerlach 23-11-1998, tr. Valkenburg-Houthem 23-05-1943 Johannes Hubertus Wilhelmus (Wiel) Sleijpen, * Wittem 23-07-1912, mijnwerker, † (91 jaar oud) Valkenburg a/d Geul 02-06-2004.
Vier kinderen: Mia (1943), Harie (1945), José (1948) en Jet (1951-2002).
4. Maria Catharina Hubertina (Marie), * Houthem 12-07-1912, † (100 jaar oud) Houthem 11-10-2012, tr. Maastricht 05-01-1940 Johannes Jozef Mullers, * Meerssen 25-07-1914, mijnwerker (Emma), † (62 jaar oud)

Valkenburg-Houthem 12-11-1976.

Vijf kinderen: Sjef (1941), Harrie (1943), Chris (1944) Mariet (1947) en Jan (1949).

5. Johanna Antonia (Annie), * Houthem 14-06-1914, † (89 jaar oud) Margraten 06-12-2003 tr. Valkenburg-Houthem 04-05-1945 Joannes Josephus Hubertus (Jef) Heusschen, * Margraten 27-12-1915, hoef-smid, mijnwerker, † (78 jaar oud) Margraten 22-06-1994.
Vijf kinderen: Joseph M.H. (1946), Johannes H.H. (1947), Hubertus C.M. (1948), Michaël J.J. (1950) en Maria C.J. (1953).
6. Henricus Lambertus (Harrie), * Ulestraten 16-12-1915, bankwerker, mijnwerker, monteur, smid, † (75 jaar oud) Meerssen 30-11-1991, tr. Meerssen 06-06-1942 Elisa Maria (Liza) Bovens, * Meerssen 31-10-1919, † (77 jaar oud) Meerssen 24-10-1997.
Twee kinderen: Riet en Harrie.
7. Agnes Maria (Jes), * Ulestraten 01-09-1917, † (95 jaar oud) Margraten 11-02-2013, tr. Margraten 20-11-1940 Egidius Hubertus (Sjuul) Nelissen, * 't Rooth 25-11-1917, † (80 jaar oud) Maastricht 26-02-1998.
Een zoon, Wiel (1944).
8. Josephus Hubertus (Jef), * Houthem 07-06-1919, † (64 jaar oud) 30-10-1983, tr. Valkenburg-Houthem 16-06-1948 Josephina Maria Jacoba Pecher, dr. van Joseph Adrianus Pecher (schipper) en Jacoba Gerardina Suijkerbuijk, * Roosendaal en Nispen 21-01-1929, † (75 jaar oud) 31-12-2004.
Vier kinderen: Hank (1949), Connie (1952), Mimmy en Joe (1964).
9. Gertrudis Paulina Marie (Trui), * Houthem 02-05-1921, † (92 jaar oud) 26-07-2013, tr. Valkenburg-Houthem 26-03-1943 Johannes Jacobus Hubertus Lambrechts, * Meerssen 21-03-1922, wachtmeester rijks-politie, † (66 jaar oud) Maastricht 19-05-1988.
Drie kinderen: Miets (1944), Hein (1945) en Toos (1951-2000).

De "Houthemse" familie Duchateau blijkt een sterk geslacht te zijn, waarbij vooral de vrouwen een hoge leeftijd wisten te bereiken. Of hun "Spartaanse" jeugd op de Pas er iets mee te maken had?

Marie Mullers-Duchateau 100 jaar

Trui Lambrichts-Duchateau en Jes Nelissen-Duchateau gefotografeerd bij gelegenheid van 100^e verjaardag van hun zus Marie in 2012

Jef Duchateau

Geboren in 1919 waren de vooruitzichten op werk voor een jongen in de vooroorlogse jaren beperkt: landbouwersknecht, mijnwerker of “nao 't febrik in Mestreech”. Ambachtsschool zat er veelal niet in. Jef belandde in de mijnbouw. Of het hem daar beviel blijft onzeker. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog trok hij met het Amerikaanse leger naar de Verenigde Staten. Daarvan teruggekeerd moest hij als dienstplichtig militair naar Nederlands Oost-Indië om Koningin en Vaderland te dienen. En na zijn demobilisatie lokte het mijnwerkerslot hem niet meer. Zijn moeder was in 1947 overleden, zijn zus Net was, getrouwd met Wiel Sleijpen, in het ouderlijk huis gaan wonen. Zijn vader bleef aanvankelijk in Vroenhof wonen, maar vrij spoedig werd hij opgenomen in het gezin van zijn jongste dochter Trui (waarmee hij vele verhuizingen meemaakte). De woningnood was groot, het ouderlijk huis paste hem niet meer en hij mocht ook bij zijn zus Trui komen wonen tegenover Geerlingshof in Broekhem 185 (thans 115). Toevallig was ondertussen Josefiën Pecher als dienstbode intern bij het gezin Schümmer-Delissen in Huize Op de Camp, Broekhem 188 (thans 121) komen wonen. Schippersdochter Josefiën zocht een baan aan de wal en mijn vader, Wim Suijkerbuijk, wist dat zijn collega Pierre Schümmer ijlings een dienstmeisje nodig had. Zodoende kwamen een jong meisje uit Holland en een 10 jaar oudere interessante jongen uit Houthem elkaar tegen, de vonk sloeg over en in juni 1948 werd getrouwd.

Door de woningnood gedwongen bleef het paar aanvankelijk bij zus Trui inwonen, woonde een jaar in Broekhem 177 (thans 93), 1,5 jaar in de Henri Hermansstraat 15a en kreeg in de herfst van 1952 in Huize Gürtsenich, Vroenhof 61 enige woonruimte. Vandaar werd zes jaar later de emigratie-stap naar Australië gemaakt. Jef had allerlei tijdelijke baantjes zoals nachtwaker, gehad maar geen vaste aanstelling. In het uitgestrekte “Down-Under” zou hij vast wel een passende woon- en werkplaats kunnen vinden.

Australië

Jef, Josefen met hun kinderen Hein (daar Hank genoemd) en Corrie (Conny) hadden het in de begintijd, zoals veel emigranten, niet gemakkelijk. Het contact met Nederland was helemaal verbroken, dus hun ervaringen bleven voor de "achterblijvers" verborgen. Toen vader Duchateau in 1964 overleed kon geen contact gemaakt worden en zelfs inschakeling van het Rode Kruis leverde niets op. Wie vaak verhuist, en dan nog naar "onherbergzame oorden", en vergeet een adreswijziging door te geven loopt het risico uit het oog te worden verloren. Jef was de vrijheid gewend en Josefen, als schippersdochter ook aan een "zwervend leven" gewend, kozen daar dan ook voor. Lange tijd was Jef een soort boswachter midden in de bush, met de naaste burens op 20 kilometer afstand. De motor was hun vervoersmiddel. Een motorongeluk deed Josefen enkele maanden en Jef een half jaar in het ziekenhuis van Sydney verblijven. Er werden nog twee kinderen geboren, Joe en Mimmy.

Na jaren werd het contact met het geboorteland hersteld en in 1980 kwamen Jef en Josefen voor de eerste en enige maal op bezoek terug naar Nederland. In Zuid-Limburg had Jef nog veel zussen wonen, die hen graag wilden ontmoeten. Het belangrijkste contact onderhield echter Conny met haar tante Marie (Mullers-Duchateau) en haar kinderen.

Roots-bezoek

In mei 2014 kwam Conny Duchateau, inmiddels getrouwd met John Parmenter, moeder van Tony (1977) en Lindsay (1980) haar geboorteplek bekijken. Haar kinderen waren getrouwd, haar tantes van Duchateau-zijde allen overleden. De tijd dringt, wil je tenminste nog levende neven en nichten aantreffen.

Tante Marie (Mullers-Duchateau) had op 12 juli 2012 nog haar 100^e verjaardag in Verzorgingstehuis Vroenhof (op een steenworp afstand van haar oudershuis, waarheen ze vaak terug wilde) gevierd. Zij was op 11 oktober 1912 echter overleden. Tante Jes (Nelissen-Duchateau) was op 11 februari en tante Trui (Lambrichts-Duchateau) op 26 juli 2013 overleden.

Haar neven en nichten ontvingen haar (en John) met open armen. Sjef Mullers, José Sleijpen met Arno Roeloffzen, Miet (Royen-)Heusschen en Hein Lambrichts en (bewaar)schoolvriendin Mariëlle Sleijpen leidden hen rond door Houthem. Bezoek aan kerkhof, huize Gürtsenich, de Pas. Emotionele herinneringen als het zicht op de Putweg nagenoeg gelijk is als 56 jaar geleden.

Bijpraten op het terras van de Geulhemmermolen. Een onvergetelijke dag, gevolgd door enkele dagen rustig verder verkennen van Houthem en omgeving. En daarbij tot een beter begrip komen voor de keuzes van je ouders om in Australië ook voor de vrijheid en eenzaamheid te kiezen.

Reizen is gemakkelijker geworden. En de wens om nog eens terug te komen om Zuid-Limburg van Houthem uit op een mountainbike te gaan verkennen zou best eens sneller gerealiseerd kunnen worden dan gedacht. Misschien komen dan ook "Hollandse" Pecher-familieleden in zicht.

"Tempus fugit" (de tijd vlucht, vliegt), ook voor Australiërs.

3 augustus 2013 huwelijksdag van Lindsay James Parmenter en Melinda Gilmore.
V.l.n.r.: John Parmenter (vader), bruid, bruidegom, Conny Parmenter-Duchateau
(moeder), Tony Parmenter (broer) en neefje Patrick Parmenter

2014: Voor het pand Putweg 30
V.l.n.r.: Miet (Royen-)Heusschen, Sjef Mullers, José Sleijpen, Corrie Duchateau
en John Parmenter

Met dank voor de gegevens en foto's beschikbaar gesteld door Harrie Mullers,
Sjef Mullers en José Sleijpen.